

ПОНЯТТЯ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ОСОБИСТОГО СЕЛЯНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Для того, щоб краще розібратися з соціально-економічною та юридичною природою особистого селянського господарства, перш за все, треба розглянути його поняття. Воно, в свою чергу, допоможе відповісти на ряд запитань, які допоможуть нам в дослідженні вищезазначеної теми. Тож, що собою являє особисте селянське господарство? Як цей вид діяльності регулюється сучасним законодавством України? Які його основні функції? Та чим саме воно відрізняється від інших видів сільськогосподарської діяльності?

Особисте селянське господарство можна вважати особливою формою господарсько-трудової діяльності сімейного об'єднання, заснованою на приватній власності на землю, рухоме і нерухоме майно з застосуванням особистої праці з метою виробництва сільськогосподарської продукції для задоволення своїх матеріальних та побутових потреб. Уперше у вітчизняному законодавстві термін «особисте селянське господарство» був закріплений у Земельному кодексі України від 25 жовтня 2001 року. До того у попередніх редакціях Земельного кодексу України вживався термін «особисте підсобне господарство», що є тотожним до вищезазначеного.

Правовою основою створення та діяльності особистих селянських господарств є Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15 травня 2003 року. Згідно з цим законом, особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму [1].

Особисте селянське господарство слід відрізнити від підприємницької сільськогосподарської діяльності, яку можуть здійснювати інші види господарств. Суб'єктами підприємницької діяльності, як фізичні особи, є громадяни, які не пов'язані між собою сімейними чи родинними відносинами, і виконують свою діяльність самостійно, на власний ризик, з метою отримання прибутку.

Для особистого селянського господарства характерний ряд ознак, які

дозволяють визначити його особливості як правової категорії, зокрема: є видом господарської діяльності, спрямованої на виробництво, переробку і споживання сільськогосподарської продукції; спрямоване насамперед на задоволення власних потреб селянина у сільськогосподарській продукції; не являється формою підприємницької діяльності і не підлягає державній реєстрації; право на ведення особистого селянського господарства мають виключно фізичні особи – громадяни України, громадяни інших держав, особи без громадянства; підлягає обліку, який здійснюють сільські, селищні, міські ради – за розташуванням земельної ділянки в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади з питань статистики тощо [2, ст. 283]. Вищезазначені ознаки дозволяють виокремити особисте селянське господарство від подібних у законодавстві організаційно-правових форм господарської діяльності.

Як формі аграрного виробництва особистому селянському господарству притаманні соціальні та економічні функції. Ці функції проявляються через особливості даної організаційно-правової форми господарської діяльності. До соціальних функцій можна віднести: формування бережливого ставлення до землі та природи; трудове виховання та професійна орієнтація молоді; формування у громадянина якостей, які необхідні для підприємця, зокрема ініціативність, самостійність, навички ведення господарства.

До економічних функцій відносяться: більш оперативна реалізація малими партіями свіжої продукції, що швидко псується; підвищення якості земельних ділянок; отримання за рахунок високої якості робіт більшої кількості продукції; заощадження витрат на виробниче будівництво за рахунок використання дрібних господарських будівель тощо [2, ст. 285].

Зрозуміло, що зв'язок між поняттям, ознаками та функціями такого виду діяльності, як особисте селянське господарство, є неодмінно тісним й нерозривним. І тільки розкривши їх, нам вдається розглянути з різних

перспектив та взаємопов'язаних сфер людської діяльності особливості його економічної та юридичної природи, інакше кажучи, його сутність.

Таким чином, проаналізувавши всю наявну інформацію, та, звернувшись до діючого законодавства України, нам вдалося отримати відповіді на ряд запитань, які так чи інакше, але закономірно, постають перед багатьма дослідниками при вивченні даної правової дисципліни.

Список використаних джерел

1. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15 травня 2003 р. № 742-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 29. Ст. 232.
2. Аграрне право України: навчальний посібник / [Т. Є. Харитонова,

І. І. Каракаш, Х. А. Григор'єва та ін.] ; за ред. Т. Є Харитонової,
І. І. Каракаша. – Одеса : Юридична література, 2017. – 436 с.

Науковий керівник: д.ю.н., доцент Гавриш Н.С.